

Oponentský posudek rigorózní práce Alice Lukešové *Vliv evropské tradice na kulturu Hispánské Ameriky v eseji A. Reyese a P. Hernández Ureñi*

Alice Lukešová se ve své práci věnuje žánru eseje, který je pro hispanoamerickou literaturu zásadním prostředkem reflexe témat kulturních, historických či národních. Je to tedy téma nesmírně široké a různorodé. Autorka však k němu přistupuje s jasným cílem i metodologií, což je patrné již v úvodní kapitole, kde si stanovuje určité teze a korpus autorů a textů, s nimiž bude pracovat.

Zvolila dva přední hispanoamerické myslitele a esejisty, Mexičana Alfonse Reyese a Dominikánce Pedra Hernández Ureñi, které – jak autorka dále dokazuje – toho mnoho spojuje, v rovině osobní i tvůrčí: spolupráce v Ateneo de la Juventud, přátelství a úcta, potřeba řešit otázky hispanoamerické identity, kulturní svébytnosti, apod. Poukazuje však i na rozdíly a především na jistou nedoceněnost Hernández Ureñi, který bývá neprávem opomíjen.

Alice Lukešová se bravurně vypořádává s nelehkým definováním eseje; opírá se například o práce T. W. Adorna či J. M. Ovieda, vztahuje esej i antické tradici, zároveň vyzdvihuje to, co je pro ni samotnou zásadní. Zcela přirozeně pak působí přechod k dalšímu tématu: utopii. Autorka ho pojímá jako něco velmi blízkého esejistice, což se může obzvláště evropskému čtenáři jevit jako překvapující. Zajímá ji totiž ne utopie jako literární žánr, ale jako způsob myšlení, který v hispanoamerickém prostoru prokazuje mimořádnou životaschopnost. Od utopie o Americe, kdy Evropané – jak poukazuje Zea – neviděli nic jiného než to, co vidět chtěli – se posunuje k významu utopického myšlení v moderní době; hispanoameričtí esejisté nechápou utopii jako rigidní „dokonalý“ (a tudíž neuskutečnitelný) projekt, ale jako snahu překročit běžně vymezené hranice a pomocí imaginace a fantazie si představit „jiné“. V diskusi bych se ráda vrátila k otázce, kterou autorka řeší na s. 17, když konstatuje, že když Cortés nazývá aztécké chrámy mešitami, vede tento proces připodobňování k eliminaci specifických prvků a tudíž k popření originálního světa, se kterým se setkal. Dnešním prizmatem možná ano. Nemyslím si však, že dobyvatelé a první osadníci v Novém světě by to činili vědomě či dokonce s jistým úmyslem; jejich snahou snad bylo naopak alespoň omezenými prostředky „nový svět“ zprostředkovat světu starému a povšimnout si i věcí zvláštních a nevidaných – odtud úžas a nevyslovitelnost toho, co vidí...

Než autorka přistoupí ke stěžejní části práce, stručně, leč výstižně představuje oba zmíněné autory; jejich životní dráha je viděna prizmatem studované problematiky. Také charakterizuje korpus textů, jimž se dále věnuje a v nichž zkoumá tři hlavní okruhy: minulost a otázky kolonizace, nově vzniklé státy a jejich konfrontaci s evropským dědictvím, budoucí vize (zde se v konkrétní formě vrací téma utopie).

Alice Lukešová píše o těchto složitých a mnohdy velmi abstraktních tématech svěže, čtivě a přitom fundovaně. Ukazuje, jak se myšlení A. Reyese a P. Hernández Ureñi, staré sto let, zcela aktuálně vztahuje k současnému dění, jak otázky, které řeší jejich texty, nadále trvají. Velmi zajímavé jsou postřehy o rysech španělské a portugalské kolonizace (kde „humana“ interpretuje autorka jak „lidská“, tedy s klady i zápory vlastními lidem), mnohokulturnosti a rasách (zde bych připomněla, že již J. Martí v *Naší Americe* popírá rozdíly mezi rasami a hovoří o univerzálním lidství) či o kosmopolitismu chápaném jak respekt mezi kulturami.

Autorka se opírá o rozsáhlou sekundární literaturu, avšak základem je pro ni vlastní četba a interpretace textů. Nebojí se ani přesahů do současnosti, čímž ještě více podtrhuje aktuálnost zvoleného tématu. Velkým kladem práce je kultivovaný jazyk, schopnost formulovat myšlenky a argumentovat. Styl je věcný, ale zároveň jím prostupuje autorčino hledisko, takže se odvažují říci, že předložená práce je vlastně rovněž částečně esejistická.

Alice Lukešová předkládá k rigoróznímu řízení práci diplomovou, která však rozsahem a především kvalitou zcela splňuje dané požadavky. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

Praha, 10.3. 2016

Mgr. Dora Poláková Ph. D.